

Forskning, virkemidler og organisering – hva skal til for å nå generasjonsmålene?

Miljøgiftkonferansen, Oslo, 18.1.2012

Adm. dir. Stein Lier-Hansen, Norsk Industri

Norsk industri er

Industrien/Norsk industri

Forskning, virkemidler og organisering – hva skal til for å nå generasjonsmålene?

- Brems eller pådriver? Hvilken rolle skal norsk industri/næringsliv ha på miljøgiftområdet?
- Hvordan kan industrien/næringslivet bidra til gode resultater sammen med forskningsmiljøene og forvaltningen?

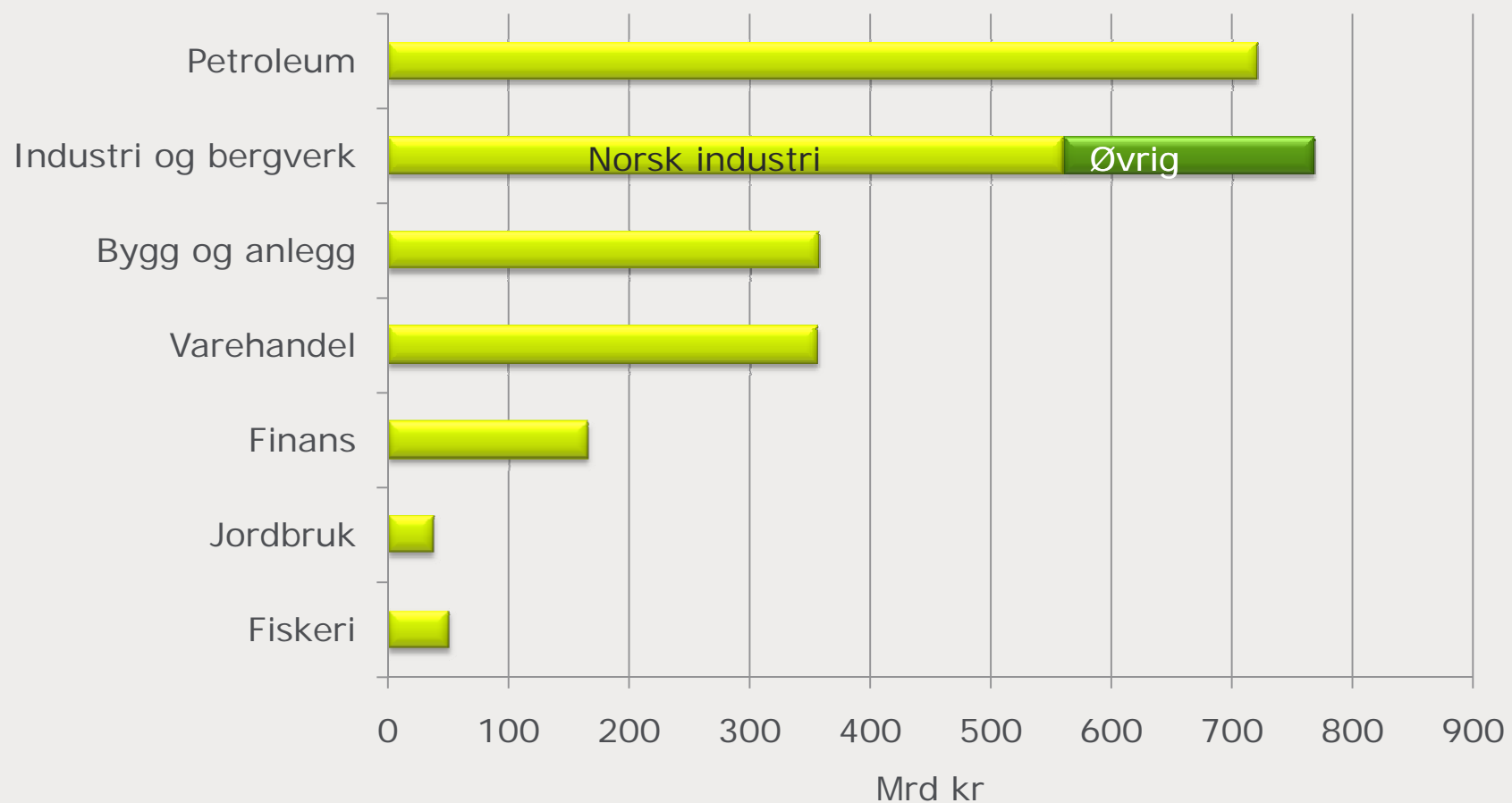
Tall og fakta

- 2 300 medlemsbedrifter
- Nærmere 125 000 ansatte i bedriftene
- Omsetning: ca 757 mrd kr
- Eksport: ca 300 mrd kr

**Ingen framtid uten
teknologi - ingen
teknologi uten industri**

Produksjonsverdi 2011

Prioriterte stoffer i Norge, NOU 2010: 9

- Fastlandsindustrien er generelt en liten utslippskilde. Bare involvert i et fåtall stoffer:
- PAH: 1 stor kilde: Alcoa Lista – til 2017
- Etylendiklorid: 1 stor kilde: Ineos, Rafnes
- Klorert alkylbenzen: 1,7 kilo: 1 kilde: Xstrata
- Gjennomgående er industriens bidrag samlet 1-9 % av *totalt tilført til Norge*
- Norsk industri benytter gjennomgående ikke prioriterte stoffer som innsatsfaktor.
- Hovedkilder er
 - langtransportert forurensning,
 - samferdsel og
 - innførsel med faste bearbeidede produkter
 - tap av forbrukerprodukter i naturen (bly)

Stoff/element	Industriutslipp samlet 2009, kg	Alle norske kilder samlet 2009, kg	Langtransport til Norge m/luft 2009, kg	Industriandel, %
Arsen	680	33 000	?	<= 2,1
Bly	4 500	200 000	83 000	1,6
Kadmium	440	1 400	3 500	9,0
Kobber	10 600	1 080 000	?	<=1,0
Krom	2 460	?	?	?
Kvikksølv	96	800	2 400	3,0
PAH	18 530 ¹ (5 440)	76 600	?	24,2 ¹ (8,6 %)
EDC	7 600	?	?	?
Dioxin	0,00125	0,020	0,020	3,1
KAB	20	?	?	?
HBCDD	0,4	?	?	?

To ulike løsninger for PAH-utslippene ved aluminiumsproduksjon

- Løsning basert på fremtidsrettet industripolitikk:
 - Mosjøen 2001-2003: Gammel Søderberg-teknologi nedlagt, verket utvidet med ny teknologi
 - Sunndal 2002-2004: Gammel Søderberg-teknologi lagt ned, aluminiumsverket utvidet med ny teknologi
- Løsning basert på gammeldags naturvernpolitikk:
 - Høyanger 2006: Gammel Søderberg-teknologi nedlagt!
 - Årdal 2007: Gammel Søderberg-teknologi nedlagt!
 - Karmøy 2009: Gammel Søderberg-teknologi nedlagt!
- Søderberg-verket på Lista kan drive frem til 2017, hvilket valg gjør vi da? Fremtidsrettet eller gammeldags?

Norsk industris rolle

- Være tett på forskning for bidra til å få fram relevant kunnskap som er nødvendig for at forvaltningen skal gjøre riktige reguleringer for den enkelte typer industri
- Bidra til å avklare reell kjemisk helse- og miljøfare
- Være aktive på å finne mer miljøvennlige alternativer.
- Levere overvåkingsdata –resultat av søknader om utslippstillatelser og relaterte pålegg
- Stille krav til myndighetene
 - Bedre oversikt over totaltilførsler og tilførselskilder til norsk miljø
 - Samordnet vannstatistikk (SSB: bare luft)
 - Inventere reelle miljøskader i norsk miljø
 - Økonomiske kost/nyttebetraktninger for prioritering av miljøtiltak
 - Bedre metoder for å fastsette reell miljørisiko – for eksempel vedr. biotilgjengelighet *)

Industrien som løsning:

- Utvikling av miljøteknologi
 - Aluminium
 - Ferromangan
 - Borregaard
- Destruksjon av miljøgifter e.g.:
 - Sementovner (div. organisk spesialavfall)
 - Smelteverk (trykkimpregnert virke med mer)
 - Kalkovner (spillolje)
- Fjernvarme fra industrielle kilder med renseanlegg i stedet for fyring uten rensing i eneboliger
- Produktutvikling og substitusjon

Industrien som løsning

- Leverandører av teknologi og teknikker for nullutslipp i offshoreindustrien (separasjon, klassifisering av kjemikalier ,)
- Biologge i Sandefjord, som bygger opp analysekapasitet og et stort subsea testfelt for vurdering av sedimenter og kjemikalier i Sandefjord
- Hustadmarmor, som har utviklet et "Feed-back monitoring system" for miljøovervåking og tiltaksterskler i Frænfjorden i Møre og Romsdal
- Yara, en rekke prosjekter knyttet til renseteknologier

Forskningsbidrag

CEFICs Long Range Initiative:

- Forbedre risikovurdering av stoffer, spesielt helseskader
- Forstå miljøfaktorers påvirkning av helse
- Etablere referanser for hormonforstyrrende stoffer
- Koordinere data, forskning og aktivitet på europeisk plan
- Mange av EUs mål er dekket, som å
 - etablere sammenhenger mellom helse og miljøfaktorer
 - forstå og redusere kjemikalierisiko overfor miljøet og
 - forbedre dyretesting i risikovurdering av stoffer.
- Ett prosjekt har norsk deltakelse (NILU): *“Evaluating Multi-Media Fate and Transport Models on a Regional and Global Scale”*

Bidrag til kunnskapsbygging

- REACH: Etter 1. registreringsfrist har et 60-talls norske bedrifter registrert mellom 300 og 400 stoffer , derav i overkant av ca 20 % intermediater. Flere norske bedrifter er "lead registrants"
 - Innsats for et oppdatert og komplett datasett for stoffer
 - Betydelige økonomiske uttelling
 - Langt bedre data over anvendelser, risiko og analysemetoder
 - Fundament for annen forvaltning
- Medlemsbedrifter: Jotun er trolig største FOU-miljø – 250+ mennesker, de aller fleste i Norge
 - Nyutvikling, substitusjon med sikte på redusert toksisk fotavtrykk

Virkemidler og organisering

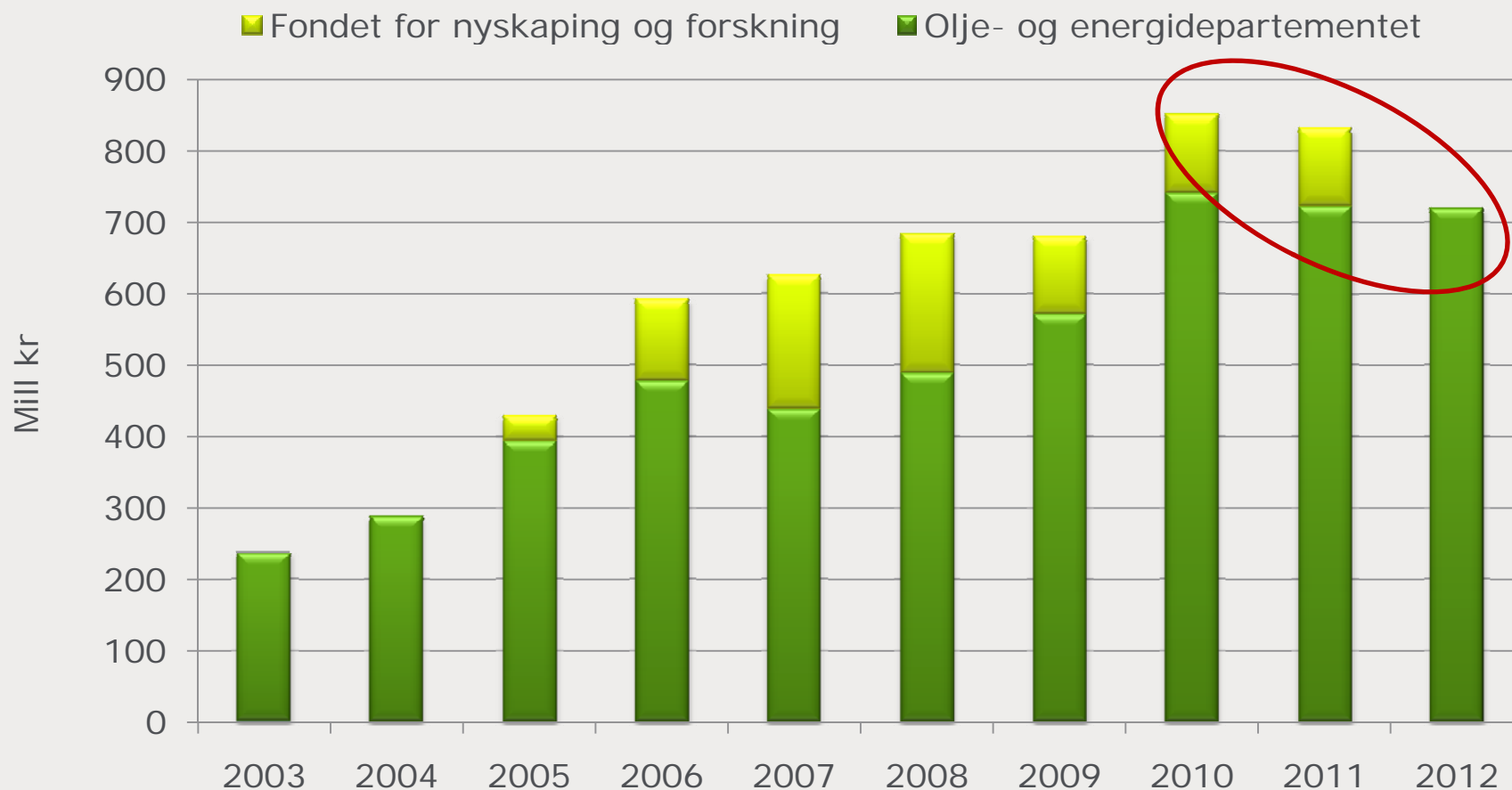
- F-loven trenger en justering:
 - Unntakene i § 5 (transport) og § 8 ("alminnelig forurensning") stammer fra en tid da industrien var den store forurensner. Det er ikke tilfellet i dag – og slett ikke på miljøgiftområdet.
- Brukerstyrt forskning må styrkes:
 - Krafttaket for forskning under Stoltenberg I er borte
 - Fond for næringsrettet forskning og nyskaping er borte
 - Trenger økt satsing på brukerstyrte forskningsprogram

FoU-bevilgninger i statsbudsjettet

Kilde: NIFU STEP

Samlet offentlig innsats for miljø- og energiforskning, inkl klimaforliket

Virkemidler og organisering

Kunnskapen må organiseres bedre

Hvert år genereres store kunnskapsmengder gjennom pålagte miljøundersøkelser fra Klif/Fm

- Har vi oversikt (antall, tema, lokaliteter)?
- Kan nytten heves ved mer standardiserte rapporter som muliggjør sammenstilling?
- Sammenstilles denne viten i dag?

Mangler statistikk over miljøskade

Mangler oversikt over totaltilførsler til norsk natur – kun få stoffer

Mangler oversikt over samlede miljøgiftutslipp til vann